

Vondráček se pustil do Bartoše! Pavel PORUŠUJE ústavu + Turek MUSÍ být ministr

8.1.2026 - Libor Vondráček | Strana svobodných občanů

V pořadu Události, komentáře na ČT24 8. ledna 2026 se střetly dva odlišné pohledy na roli prezidenta, premiéra i české angažovanosti v muniční iniciativě pro Ukrajinu. V debatě moderované Lukášem Dolanským proti sobě stanuli předseda Svobodných a místopředseda ústavněprávního výboru Poslanecké sněmovny Libor Vondráček a místopředseda poslaneckého klubu Pirátů Ivan Bartoš. Výsledkem byla svižná, místy konfrontační, ale argumentačně nabitá diskuse, v níž Libor Vondráček vystupoval jako právník a obhájce parlamentní demokracie proti podle něj příliš ambicióznímu pojetí prezidentské funkce.

Pat kolem Filipa Turka: prezident pod palbou kritiky

Debatu otevřela aktuální kauza nejmenovaného ministra životního prostředí Filipa Turka, nominanta Motoristů, jehož setrvávající kandidatura a odmítavý postoj prezidenta Petra Pavla vytvářejí vleklý politický pat. Moderátor připomněl čerstvé prohlášení Motoristů Borise Šťastného, že klub jednomyslně podporuje Turka, je znepokojen kroky prezidenta při plnění jeho ústavních povinností a trvá na Turkovi jako kandidátovi na ministra.

Ivan Bartoš v úvodu podotkl, že od chvíle, kdy byl Turek poprvé navržen – původně na ministerstvo zahraničí – se situace v jeho neprospěch spíše zhoršovala. Připomněl výroky a chování Turka na sociálních sítích i další „přítěžující okolnosti“ a zmínil, že i tehdejší místopředsedkyně hnutí ANO Alena Schillerová už v říjnu veřejně pochybovala, že pro Filipa Turka může být ve vládě místo. Motoristy označil za hnutí, které vsadilo svou tvář právě na Turkovi, což podle něj stojí za jejich tvrdohlavým trváním na nominaci.

Na přímou otázku moderátora, zda rozumí argumentům prezidenta republiky, Libor Vondráček odpověděl jednoznačným „Ne.“ Vysvětlil, že se dokáže vcítit do prezidentovy role do okamžiku, než premiér oficiálně podá návrh na jmenování. Do té doby mohlo být podle něj legitimní diskutovat, zda nominace skutečně přijde – brzdily ji i zdravotní indispozice Filipa Turka a snaha, aby se kandidát osobně setkal s prezidentem, byť to ústava nevyžaduje.

Klíčový zlom nastává v momentě, kdy byl návrh skutečně oficiálně podán. Od té chvíle prezident podle Vondráčka nemá prostor pro svévolné váhání. Vondráček se ostře vymezil proti předvolebnímu videu Petra Pavla, v němž prezident varoval před silami údajně chtějícími změnit systém české politiky: „Nakonec on tady začíná překreslovat systém parlamentní demokracie na systém, kde prezident má daleko silnější roli, než jakou mu přisuzuje ústava.“

Jako oporu pro svůj výklad cituje bývalého předsedu Ústavního soudu Pavla Rychetského, který podle Vondráčka už před čtyřmi lety jasně řekl, že ústava prezidentovi neposkytuje žádný prostor pro diskreci při jmenování ministra – prezident má jmenovat na návrh předsedy vlády, nikoli posuzovat politickou vhodnost kandidáta. I proto Vondráček tvrdí, že prezident překračuje své pravomoci a narušuje „štit demokracie“. V provokativní narážce dodává, že kdyby šlo o obranu parlamentní demokracie, „Milion chviliek pro demokracii by měli svolávat demonstrace“ – tentokrát ne proti vládě, ale na obranu ústavy proti prezidentovi.

Historie prezidentů a „zvykové právo“: Vondráček trvá na literě ústavy

Ivan Bartoš oponuje historickou perspektivou. Připomíná, že v minulosti se politické strany včetně SPD a Tomia Okamury odvolávaly na „silnější mandát“ přímo voleného prezidenta Miloše Zemana a obhajovaly jeho aktivistický výklad pravomocí, pokud jim to politicky vyhovovalo. Citoval ústavního právníka Jana Kyselu, který mluví o kontinuitě prezidentských „vrtochů“ – od Havlových amnestií, přes Klausovy abolice až po Zemanovo „roztahování mundúru“ prezidentského úřadu do maxima.

Moderátor se proto ptá, zda současný postup Petra Pavla není jen pokračováním zvykového práva vytvořeného jeho předchůdci. Vondráček připouští, že prezidenti v minulosti zkoušeli hranice ústavy, ale zdůrazňuje, že nikdy nedošlo až do fáze kompetenční žaloby, která by je jasně vymezila. Připomíná, že právě Petr Pavel se v kampani vymezoval proti svým předchůdcům a sliboval, že „to dělat nebude“. Proto podle něj nelze současné jednání omlouvat méně či více problematickou praxí z minulosti.

Na Bartošův odkaz na Jana Kyselu Vondráček navazuje tím, že i Kysela mluví o tom, že jen závažný trestný čin nebo špionáž by mohly být důvodem, aby prezident odmítl vyhovět premiérově návrhu. Nic takového podle Vondráčka v Turkově případě prokázáno není – a ani veřejné „černé puntíky“ či mediální průzkumy nemohou nahrazovat volby a ústavu.

Vondráček proto trvá na tom, že návrh padl, prezident měl jmenovat a vláda měla 13. ledna dostat důvěru jako celek, nikoli v „okleštěné“ podobě. Kritizuje i to, že otálení s jmenováním ministra nebo i předsedy vlády může být prakticky nekonečné, protože ústava nestanoví žádné lhůty. Naznačuje, že by bylo vhodné se na ústavněprávním výboru nebo ve stálé komisi pro ústavu bavit o zavedení alespoň orientačních časových rámců.

Kompetenční žaloba: právní řešení, nebo zbytečný konflikt?

Další část debaty se soustředí na otázku kompetenční žaloby na prezidenta. Bartoš připomíná, že podle ústavy může takovou žalobu podat jen vláda, respektive premiér, v tomto případě Andrej Babiš, a že právě on je za celou situaci politicky odpovědný. Zaznělo, že Babiš veřejně prohlásil, že do žádné žaloby nechce jít, protože ji považuje za zatěžující – a Bartoš to interpretuje jako důkaz, že spor je především Babiš-Pavel, nikoli Motoristé-Hrad.

Vondráček připouští, že nikomu se nechce pouštět do otevřeného ústavního sporu s prezidentem, byť by to „vyjasnilo“ výklad ústavy a ukončilo roky trvající nejistotu. Jako právník však říká, že by si ústava po 33 letech zasloužila právě takové judikturní upřesnění. Na druhé straně upozorňuje, že i samotný proces kompetenční žaloby by politickou práci zdržoval, a s typicky svobodnickým důrazem na šetření financí ironicky dodává, že jediným pozitivem současného stavu je ušetřený ministrův plat na životním prostředí – ovšem ihned dodává, že to jistě nebyl záměr prezidenta.

Ivan Bartoš zdůrazňuje, že v právním státě se zákony vykládají až v konfliktu před soudem, nikoli politickými proklamacemi. Proto by podle něj kompetenční žaloba byla čistým způsobem, jak rozetnout spor. Zároveň však varuje před častými zásahy do ústavy: sahání na ústavu v koaličně roztržitém prostředí často končí „zásadním průšvihem“. Jako realistickou cestu vidí buď žalobu, nebo politické řešení – dohoda Andreje Babiše s Motoristy na jiném kandidátovi.

Vondráček odpovídá, že v minulosti měl na všechny podobné situace (za Havla, Klause i Zemana) stejný názor – kompetenční žaloba měla být podána vždy. Připomíná, že Miloš Zeman nakonec Jana Lipavského – přes silné řeči a výhrady – jmenoval, zatímco Petr Pavel nyní „realizoval to, čím Zeman jen strašil“. Současně chápe, že Babiš se může obávat podezření z osobní msty vůči prezidentovi, který ho porazil ve druhém kole prezidentské volby, pokud by žalobu inicioval.

Role premiéra a Motoristů: vláda nespadne, program běží dál

Moderátor posléze odklání debatu od prezidenta k premiérovi Andreji Babišovi. Ptá se, zda podle Vondráčka Babiš za Motoristy u prezidenta bojoval dostatečně. Vondráček odpovídá opatrně: „Ještě uvidíme, tahle věc neskončila.“ Připomíná, že post ministra životního prostředí zůstává neobsazený a že další krok je na Motoristech a premiérovi.

Současně zdůrazňuje, že spor kolem Turka vládu neohrozí: „Podstatné pro občany je, že tato vláda na tomto sporu nepadne. Vláda se pustí do práce.“ Ministerstvo životního prostředí je podle něj možné po určitou dobu vést přes náměstka či pověřeného člena vlády, a podobné situace, kdy jeden politik dočasně spravoval dva resorty, Česko v minulosti již zažilo.

Na dotaz, jak dlouho jsou ochotni tolerovat dočasné řešení, Vondráček odpovídá v duchu koaliční stability: je to odpovědnost Motoristů a premiéra, ale Svobodní a SPD budou situaci snášet tak dlouho, „aby vláda vydržela čtyři roky“ a mohla naplnit programové prohlášení – tedy v jejich pojetí učinit život svobodnějším, levnějším a zbavit stát „umělého zdražování“ i prostřednictvím ministerstva životního prostředí.

Bartoš z opoziční lavice připomíná, že Babiš má talent sledovat především zájmy sebe a svého hnutí a že v minulosti neváhal náhle měnit postoj – ať už k evropským otázkám, nebo dnes k muniční iniciativě. Připomíná také, že souběh dvou náročných ministerských agend (zahraničí a životního prostředí) je dlouhodobě těžko zvládnutelný, zejména v době konfliktu na Ukrajině.

Když Bartoš zmiňuje morální profil Filipa Turka a odkazuje na jeho údajné sbírání nacistických relikvií, Vondráček kontruje, že voliči dali Motoristům i Turkovi mandát a že osobní nelibost či mediální kampaně nemohou nahrazovat ústavu. Podle něj by se podobné „průzkumy černých vroubků“ daly udělat na celou řadu politiků a nesmí se stát normou, podle níž se přepisují základní pravidla politického systému.

Muniční iniciativa: peníze českých daňových poplatníků jako klíčový spor

V závěru se debata přesouvá k muniční iniciativě pro Ukrajinu, která se stala symbolem české angažovanosti ve válce. Moderátor připomíná, že Andrej Babiš po jednání „koalice ochotných“ zjemnil svou kritiku a připustil, že pokud Česko z iniciativy neodejde, ale nebude do ní dávat další peníze, je to akceptovatelné.

Libor Vondráček odmítá, že by šlo o zásadní obrat: podle něj byla pozice Svobodných vždy stejná – je potřeba zabránit tomu, aby na muniční iniciativu šly peníze českých daňových poplatníků. Připouští, že iniciativu lze nechat běžet, pokud je financována ze zahraničí: „Každá věc, která funguje bez peněz českých daňových poplatníků, ať si funguje.“

Moderátor však upozorňuje, že Babiš dříve iniciativu označil za „předraženou, plesnivou“ a na dotaz agentury Reuters, zda by z ní Česko mělo vystoupit, odpověděl „samozřejmě, proč bychom pokračovali“. Vondráček přiznává, že konkrétní citaci pro Reuters neznal, ale trvá na tom, že problémem jsou konkrétní částky: „Dvě miliardy korun jsme tam dali a pořád jsou to dvě miliardy, které nechybí na zemi. Chybí ve školství a jinde.“ Zdůrazňuje, že z hlediska Svobodných jde o peníze, které bychom neměli vyvážet z rozpočtu, když doma chybí na základní služby.

Ivan Bartoš naopak – netypicky pro opozici – vyjadřuje uznání k tomu, že vláda Andreje Babiše fakticky nechává muniční iniciativu běžet. Připomíná, že Česká republika na začátku poskytla zhruba dvě miliardy korun a že následné roky se financování opíralo hlavně o zahraniční zdroje. Podle Bartoše je muniční iniciativa auditovaná, kontrolovaná více státy a není důvod o její účelnosti plošně pochybovat; sám byl u jejího vzniku a považuje ji za správnou a pro reputaci Česka v Evropě důležitou.

Závěr moderátor uzavírá připomenutím, že i ministr zahraničí Lipavský hovořil o českém příspěvku ve výši 2–3 miliard korun, a konstatuje, že je výjimečné slyšet od opozičního politika něco, co se blíží pochvale práce vlády. Vondráček i Bartoš diskusi zakončují stručným poděkováním za pozvání – po debatě, která zřetelně ukázala, že v otázkách ústavy, role prezidenta i válečné pomoci Ukrajině vede Libor Vondráček konzistentní, právnicky vyargumentovaný odpor k posilování Hradu i k dalšímu zatěžování českého rozpočtu.

<https://svobodni.cz/video/vondracek-se-pustil-do-bartose-pavel-porusuje-ustavu-turek-musi-byt-ministr>